

EGY FIÚRÓL

Christopher John Reuel Tolkien (1924. november 21. – 2020. január 16.)

Írta: Kaszab Zsuzsanna (Melian)

[a 2020. februári Tolkien Napon elhangzott megemlékezésből]

A következő perceket Christopher John Reuel Tolkien emlékének szenteljük.

Az ő munkája nélkül kevesebb lenne a világunk, kisebb lenne Középfölde, hiányoznának fontos részletek, hangulatok, képek... Ahogy a Tolkien.hu oldalon már a halála napján írtuk: hálásak vagyunk az elhivatottságáért, a csendes elszántságért, amivel édesapja hírnevének árnyékában dolgozott szinte egész életében; kezelte az életművét, és fáradhatatlanul kutatott megjelentethető – és megmenthető – szövegek után.

Ha valaki nem ismeri J. R. R. Tolkien életművét behatóan, érthető, ha felteszi a kérdést: miért övezi ekkora tisztelet Christopher Tolkien, a nagy író 2020 januárjában elhunyt fiát? Hogy miért is emlékezünk meg egy világhírű író fiáról, aki maga önállóan szinte nem alkotott, csupán édesapja munkásságát vitte tovább? De mi is az ő munkássága? Mit tett ő, ami édesapja mellé emeli? Hisz (néhány tanulmánytól eltekintve) nem volt saját műve, a szerkesztése alatt megjelent művekkel is apja emlékét ünnepelte.

Ez volt az ő igazi nagysága: az apja munkásságát a sajátja elé helyezte, Tolkien halála után pedig végképp teljesen édesapja hagyatéka kezelésének szentelte életét. Az anyagi része (láthatóan) különösebben nem érdekelt: a filmeknek nem örült, elhatárolódott tőlük, megzavarták.

Példaértékű, amit Christopher Tolkien tett: kisgyerekorától kezdve apja hűséges és kitartó olvasója, kritikusa, segítője volt. Neki köszönhetjük *A Gyűrűk Ura* térképeit, valamint – ahogyan az levelezésükből kiderül – az idősebb Tolkien gyakran kérte fia tanácsát írás közben is.

Christopher Oxfordban tanult angol irodalmat, majd ő maga is itt tanított, valamint többek között izlandi sagákat is fordított. Azonban annyira elvarázsolta Középfölde, hogy önmagát, saját ígéretesen induló karrierjét háttérbe szorítva dolgozott apja életművén: elkötelezetten kutatott, szerkesztette, javította a sokezer oldalas, néha szinte követhetetlen kéziratmennyiséget. Ennek köszönhetjük azt, hogy J. R. R. Tolkiennek a halála után több írása jelent meg, mint életében.

Miket köszönhetünk neki?

- 1977-ben megjelent szerkesztésében *A szilmarilok*,
- 1980-ban a *Befejezetlen regék Númenorról és Középföldről*,
- 1983–1996 között pedig a *Középfölde Históriaja* 12 kötete.

- 2007-ben megjelentette a *Húrin gyermekeit*,
- 2017-ben a *Beren és Lúthient*,
- 2018-ban pedig a *Gondolin bukását* (és ez a kötet lett utolsó kiadott munkája).

Foglalkozott édesapja nem Középfölde témájú, irodalomtörténeti munkásságával is:

- 1978-ban a *Sir Gawain és a Zöld Lovag* című középkori verses lovagregény,
- 1983-ban a *Szörnyek és itészek* esszékötet,
- 2009-ben *Sigúrd és Gudrún legendája*,
- 2013-ban az *Arthur bukása*,
- 2014-ben pedig a *Beowulf* jelent meg a szerkesztésében.
- J. R. R. Tolkien *leveleit* (1981) a Tolkien-életrajz szerzőjével, Humphrey Carpenterrel együtt szerkesztették.

Az angol nyelvű oldalak gyakran így búcsúztak: „element az utolsó Inkling”. Christopher Tolkien az egyik legfiatalabb tagja volt annak az Oxfordi Egyetemen működő irodalmi-alkotói közösségnek, amelynek édesapja is, és amit The Inklingsnek hívtak. Christopher halálával nem maradt élő tagja.

Búcsúzzunk tőle egy részlettel a *Beowulf*-ból, amit szintén ő szerkesztett és tett jegyzetekkel, magyarázatokkal könyvszerűen kiadhatóvá: „Mindenek gazdájának, a Dicsőséges Királynak, az örök Úrnak köszönetet mondok, hogy láthatom e szépséges dolgokat, hogy halálom órája előtt ily gazdagságot szereztem népemnek. Most, hogy a drága holmik halmáért öreg életemet adtam cserébe, viselj te ezentúl gondot népemre. Nem időzhetek tovább. Mondd meg a harcban híres férfiaknak, hogy mikor máglyám leégett, a tengerbe nyúló partfokon emeljenek nekem sírdombot, mi messzire látszik. Ott tornyosul majd a Hronesnæs magasán népem emlékműve, mit a tengeri utazók, kik magas hajóikon szállnak a messzeségből a mélység árnyai fölött, ezután Beowulf Halmának neveznek.” (Nagy Andrea fordítása. Forrás: J. R. R. Tolkien: *Beowulf: Fordítás és kommentár*. Európa, 2015. 93–94. oldal)

A Magyar Tolkien Társaság nevében fájó szívvel és hálás lélekkel búcsúzzunk tőled, Christopher: köszönjük a lelkesedést, a fáradhatatlanságot és a végtelen szeretetet, amivel Középföldéhez tartoztál!

Találkozunk Mandos Csarnokain is túl.